

Yönetmelerinin Anlamı

<"xml encoding="UTF-8?">

Yönetmelerinin Anlamı

Kur'an-ı Kerim'in insandaki akliselimi güçlendirmesi; onu hevâ ve hevese, nefsin isteklerine uymaya, hissiyatın ve coşkun duyguların hükmü karşısında boyun eğmeye tercih etmesi, ona uymayı özendirip teşvik etmesi ve bu ilâhî armağanı zayi olmaktan korumayı tavsiye etmesi gayet açık gerçeklerdendir. Bunun böyle olduğunu kanıtlamak için Kur'an'dan delil göstermeye ihtiyaç yoktur. Kur'an'da bu gerçeği kanıtlayan, açıkça ve ima yolu ile belirten ve bütün ifade biçimleri ile vurgulayan çok sayıda ayet vardır.

Kur'an-ı Kerim bununla birlikte güzel ve temiz duygular konusunu, onların fertlerin ruhî gelişmelerindeki olumlu etkilerinin önemini, toplumu ayakta tutan katkılarını da ihmal etmiş değildir. Aşağıdaki ayetler bu gerçeğin delilidir: "Kâfirlere karşı sert, kendi aralarında merhametlidirler." (Feth, 29) "Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)niz-den eşler yaratıp aranıza sevgi ve merhamet koyması, O'nun (varlığının) delillerindendir."

(Rum, 21) "De ki: Allah'ın, kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı?" (A'râf, 32) Fakat Allah-u Teâla bu duyguları, aklın hükümleriyle uyum içerisinde olmakla dengelemiş ve böylece bu duygular ve eğilimler uyarınca hareket etmek, aklın hükümlerine uymakla aynı şey olmuştur.

Daha önceki bazı incelemelerde söylediğimiz gibi İslâm'ın akli koruduğunun, ortaya koyduğu hükümleri ona dayandırdığının en önemli delili, aklın hüküm vermedeki doğruluğunu ortadan kaldıran, hükümlerinin yanlış olmasına yol açan ve toplumun gelişmelerini değerlendirmesini engelleyen içki, kumar, aldatıcı alış veriş çeşitleri, yalan, iftira ve dedikodu gibi bütün eylem, durum ve davranışların İslâm dininde haram olmasıdır.

Dikkatle araştırma yapan bir kimse, bu kadarından şunu sezer: Ge-nel kapsamlı meselelerin ve kamusal alanların dizginleri, akıl fazlalığı ayrıcalığını taşıyan ve duyguların üzerlerindeki etkisi

zayıf olan insanlara verilmelidir. Bu insanlar da erkeklerdir, kadınlar değildir. Çünkü bu kamusal meseleleri akıl gücü incelemeli, bunlarla uğraşılırken duyguların ve nefsanî eğilimlerin etkisi altında kalmaktan kaçınılmalıdır. Devlet yönetimi, yargı alanı ve savaş meselesi gibi.

Bu iş böyledir. Çünkü yüce Allah, "Erkekler kadınların yöneticisidir." buyuruyor. Kur'an'daki mesajların tercümanı olan Peygamberimizin (s.a.a) sünneti bunun böyle olduğunu açıkladığı gibi, Resululla-h'ın (s.a.a) uygulamaları da bu ilke doğrultusunda olmuştur. Nitekim Peygamberimiz (s.a.a) hiçbir topluma kadın vali göndermemiş, hiçbir kadını yargı görevine tayin etmemiş ve hiçbir zaman fiilen vuruşmak anlamında kadınları savaşımlara çağırmamıştır.

Bunların dışında kalan eğitim ve öğretim, ticaret ve üretim, tıp ve eczacılık gibi duyguların başarıya ulaşmaya engel oluşturmadığı alanlara gelince, sünnet bu alanlarda kadınların çalışmasını engellemiyor. Hatta Peygamberimizin (s.a.a) sireti (gidişatı), bu alanların çoğunu onaylamıştır. Kur'an'da da bu alanlarda kadınların çalışabilme haklarının olduğuna delâlet eden ayetler vardır.

Bu hak, hayatın birçok alanında kadınlara tanınan irade ve çalışma özgürlüğünün gereğidir. Çünkü hem onları erkeklerin velayeti dışına çıkarıp kendilerine mülk edinme yetkisi tanımak ve sonra da ellerindeki mülkü herhangi bir şekilde değerlendirmelerini yasaklamak anlamsızdır. Tıpkı bunun gibi hem onlara mahkemeye başvurma ve şahitlik yapma hakkı tanımak ve sonra valinin veya hâkimin karşısına çıkmalarını engellemek de anlamsız olur.

Bunu gibi daha nice örnekler vardır. Ama eğer kadının bu alanlardaki çalışması kocasının [farz] hakları ile çelişecek olursa, o zaman durum fark eder. Çünkü erkeğin kendi karısı üzerinde yetkisi vardır; yanında olduğu zaman kadının ona itaat etmesi, yanında olmadığı zaman da haklarını koruması gerekir. Bu nedenle İslâm, kocasının haklarıyla çelişen durumlarda kadının caiz olan alanlarda bile çalışmasına izin vermemiştir.

birkaç hadis ve açıklaması

ed-Dürr-ül Mensûr tefsirinde şöyle deniyor: "Beyhakî Ensar'dan olan Yezid'in kızı Esmâ'dan rivayet etmiştir ki: 'Bir gün Esmâ Peygamberimizin (s.a.a) yanına geldi ve o sırada ashabı

arasında bulunan Peygambere şunları söyledi:

"Anam-babam sana feda olsun. Ben kadınların temsilcisi olarak sana geldim. Canım sana feda olsun. Bilin ki, benim buraya gelişimden haberdar olan doğudaki ve batıdaki bütün kadınlar benimle aynı görüştedirler."

"Yüce Allah seni erkeklere ve kadınlara hak Peygamber olarak gönderdi. Biz de sana ve seni gönderen Allah'a inandık. Biz kadınlar, evlerimize kapanıp erkeklerin egemenliği altında bulunan bir topluluğuz. Siz erkeklerin evlerinin temelleriyiz. İsteklerinizi karşılayıp şehvetlerinizi tatmin ediyor, çocuklarınızı karınlarımızda taşıyoruz.

Siz erkekler ise Cuma ve cemaat namazlarına katılmakla, hastaların ziyaretine gitmekle, cenaze törenlerine katılmakla, arka arkaya hacca gitmekle bize üstün kılındınız. Bunların hepsinden üstünü de Allah yolunda cihat etmenizdir. İçinizden biri hacca veya umreye gitmek ya da cihada katılmak üzere evinden ayrıldığında sizin mallarınızı koruruz, sizin için elbise dokuruz, mallarınızı [1] çoğaltıp artırırız. Ya Resulallah! Acaba biz sizin sevaplarınıza ortak değil miyiz?"

"Resul-i Ekrem (s.a.a) yüzünü bütünü ile ashabına dönerek: 'Bugüne kadar bunun gibi dini hakkında güzel soru soran bir kadın işittiniz mi?' diye sordu. Ashap: 'Böyle güzel bir soruyu sormayı becerebilecek bir kadının bulunabileceğini sanmıyorduk.' dediler. Arkasından Peygamberimiz (s.a.a) Esmâ'ya dönerek şöyle buyurdu:

"Ey kadın, geriye dön ve arkadaki bütün kadınlara şunu bildir: İçinizden birinizin kocasına karşı görevlerini yapması, onun hoşnutluğunu kazanmaya çalışması ve onun sözlerini dinlemesi, bütün o saydığın ibadetlerin sevaplarına denk gelir."

"Bunun üzerine Esmâ sevincinden tehlil (lâ ilâhe illellah) ve tekbir (Allah-u Ekber) zikirlerini dile getirerek oradan ayrıldı." (c.2, s.153)

Ben derim ki: Hadis kitaplarında Şîî ve Sünnî kanallardan rivayet edilen bu anlamdaki hadisler çoktur. Bu rivayetlerin en güzellerinden biri el-Kâfî'de Ebu İbrahim Musa b. Cafer'den (a.s) naklettiği bu rivayettir: "Kadının cihadı, kocasına karşı görevlerini iyi yapmaktır." (Füru-u Kâfî, c.5, s.507, h:4)

Bu anlamı en iyi biçimde ifade eden ve aynı zamanda bu konudaki kanun koymanın, üzerine kurulu olduğu temeli de açıklayan söz Nehc-ül Belağ'a'da [2] yer alan aşağıdaki sözdür. Bu söz

el-Kâfi'de de müellifin kendi rivayet zinciri ile Abdullah b. Kesir aracılığıyla İmam Sadık'a (a.s) dayandırılarak Hz. Ali'den (ona selamın en üstünü olsun) nakledilmiştir. Yine aynı sözü el-Kâfi'de bir başka kanaldan kendi rivayet zinciri ile Esbağ b. Nebate'den, Hz. Ali'nin (a.s) kendi oğluna yazdığı bir mektuptan aktararak nakleder. [3] Söz şudur: "Kadın bir çiçektir; kahraman değildir."

Bunun gibi bu konuda Peygamberimizden (s.a.a) de şöyle bir rivayet nakledilmiştir: "Kadın tatlı bir oyuncaktır, onu elde eden kaybetmesin." [4] Öte yandan Peygamberimizin (s.a.a), "Bir kadın, dövüldüğü elle nasıl kucaklanabilir?" diye hayret ettiği nakledilmiştir. el-Kâfi'de kendi rivayet zinciri ile Ebu Meryem'e dayandırdığı bir rivayette İmam Muhammed Bâkır'ın (a.s) şöyle dediğini nakleder: Resulullah (s.a.a) buyurmuştur ki: "Nasıl olur da içinizden biri karısını döver, daha sonra onunla kol boyun olur?!" [5]

Bu tür açıklamaların yer aldığı hadisler çoktur. Eğer bunlar üzerinde düşünülürse, İslâm'ın bu konudaki görüşü net bir şekilde meydana çıkar. Şimdi yukarıda Yezid'in kızı Esmâ'dan nakledilen rivayete dönüyoruz. Bu hususta şunları söylemeliyiz ki: Kadınların Peygamberimizin (s.a.a) yanına gelmelerini,

Peygamberin onlarla İslâm dininin yasalarına ilişkin konular ve İslâm'ın kadınlar için belirlediği çeşitli hükümler hakkında konuştuğunu anlatan bu ve benzeri hadislerin değerlendirilmesiyle şu gerçek ortaya çıkıyor: Kadınlar hicap zorunluluğuna ve hayat sorumluluklarından

çoğunlukla sadece ev işleri ile meşgul olmalarına rağmen devlet başkanının huzuruna çıkmalarına ve kafalarındaki problemleri çözmeye çalışmalarına engel olunmamıştır. Bu da inanç özgürlüğü demektir. Biz Âl-i İmrân suresinin sonunda, İslâm'da insanlar arasındaki ilişkileri incelerken bu konuya değinmiştik.

Bu ve benzeri rivayetlerden şu sonuçlar çıkar:

1) İslâm'a göre kadın için en iyi hayat biçimi, evin iç işleri ile ve çocuk yetiştirmekle meşgul olmasıdır. Bu her ne kadar farz olmayan bir sünnet idiye de, ancak İslâm -ortama dinin ve takvanın hâkim olduğunu, insanların Allah'ın rızasını kazanma peşinde koşup ahiretteki sevabı dünya varlığına tercih ettiklerini, kadınların iffet, hayâ, çocuk sevgisi ve aile hayatına bağlılık gibi iyi ahlâk örneklerine bağlı olarak yetiştirildiklerini göz önünde bulundurarak- buna yönelik bulunduğu müstehap nitelikli özendirme ve teşviki ile bu sünneti koruyordu.

Kadınların bu hususlarla meşgul olmaları ve kendilerini yapılarına tevdi edilen temiz duyguları canlı tutmaya adanmaları, onları erkekler arasına girmekten, hatta kendilerine izin verildiği kadarı ile bile erkeklerle karışık olmaktan alıkoyuyordu. Bu geleneğin birçok yüzyıllar boyunca Müslümanlar arasında yaşaması bunun bir göstergesidir. Ancak sonraları batıdaki başıboşluk, "Kadın özgürlüğü" adı altında İslâm toplumuna girdi. Bu akımın etkisi ile kadınların da, erkeklerin de ahlâkı bozuldu, hayat düzenleri alt üst oldu. Onlar bunun farkında değillerdi; ama daha sonra tabi ki [neleri

kaybettiklerini] anlayacaklardır. Eğer o ülkelerin halkı iman edip kötülüklerden sakınsalardı, elbette Allah onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardı. Fakat onlar yalanladılar ve bu yüzden (Allah tarafından azaba) yakalanıverdiler.

2) İslâm'a göre kadını yargı ve devlet yönetimi alanlarında görevlendirmemek farz olduğu gibi, cihatla yükümlü kılmamak da farz olan bir gelenektir.

3) İslâm kadına getirdiği bu kısıtlamaları -meselâ kadının cihadın faziletinden yoksun bırakılması gibi- gerçek övünçlere sahip olan meziyetler ve faziletlerle onlara denk gelecek ve eksiklerini tamamlayacak şekilde telafi etmeyi de ihmâl etmemiştir. Örnek olarak, kocaya karşı görevini iyi yapmasını kadın için cihat saymıştır. İslâm tarafından kadına sunulan bu üstünlükler ve takdirler -ortamımıza bozuk hayat düzeninin hâkim olduğunu göz önünde bulundurarak- neredeyse bizim gözümüzde değersiz gibi görünmektedir.

Fakat davranışları ve kavramları hakikî değerleri ile değerlendiren, gerçekte İslâmî ortamdır.

Böyle bir ortamda, yarışlar ancak yüce Allah'ın razı olduğu insanî faziletlerde yapılır. Bu faziletleri gerçek değerlerine göre değerlendiren de yüce Allah'tır. Yüce Allah ise, her bir insanın kendisinin özendirdiği

yolda hareket etmesini ve onun için çizilen hayat yolunu izlemesini, değer olarak çeşitli hizmetlere ve davranışlara denk gelecek biçimde değerlendirebilir. Buna göre İslâm'da taşıdığı bütün fazilete rağmen savaş alanında şehit olmak ve cömertçe can vermek, kadının eşlik görevini titizlikle yerine getirmesinden daha faziletli değildir.

Toplumu yöneten bir devlet başkanının ve yargı koltuğunda oturan bir hâkimin de durumu böyledir. Onların da kocalarına karşı görevini yapan bir kadına karşı övünecekleri bir üstünlükleri yoktur.

Oysa bu iki görevi üstlenenler, eğer görevlerini gerçek anlamı ile yaparlarsa, yapacakları işlerde hep hakka bağlı kalırlarsa, yönetimin ve yargının ağır yükünü taşımaktan başka bir şey ellerinde kalmaz. Üstelik her an âlemlerin Rabbinden başka koruyucusu olmayan kimseler hakkında bunları tehdit eden haksızlık yapma tehlikesi ile de karşı karşıyadırlar. [Unutmamak gerekir ki, haksızlık edecekleri kimselerin tek koruyucusu Allah'tır] ve "Rabbin (her an) gözetlemededir." (Fecr, 14)

Şimdi bu kimselerin, dinin emri ile onların çalışma alanlarına girmesi yasaklanan, kendileri için başka yol çizilen ve devamlı bu yolu izlemeleri emredilen kimselere (kadınlara) karşı ne gibi bir övünme gerekçeleri olabilir?!

Bu övülen değerleri ancak fertlerini herhangi bir çelişki söz konusu olmaksızın istediği amaçlara uygun biçimde yetiştiren türdeki toplumlar, halkı harekete geçirerek ihya eder ve onları sağlamlaştırır. Toplumlardaki ortam değişikliklerine bağlı olarak sosyal mevkilerin ve insan davranışlarının da değişik olacağını hiç kimse inkâr edemez.

Meselâ kendisini tehlikelerin en büyüğüne atan şu askeri düşünelim. Adam bombaların arka arkaya patladıkları bir alanda ölümün kucağına atılıyor. Maksadı, onurlu ve artış vesilesi olarak gördüğü şeyi kazanmaktır. Bu ise adının kendini vatanına feda edenler arasında anılmasıdır.

Böylece övülen herkesten daha çok övüneceği bir konum kazanacağını düşünüyor. Oysa ölümün kesin bir yok oluş olduğunu öngören bir inanca sahiptir. Buna göre onun bu arzusu, asılsız bir amaç ve hayalî bir onur arayışından başka bir şey değildir.

Bunun yanı sıra şu sinema yıldızlarının bıraktığı etkilere bakalım. Bunlar bu yaptıkları işler sayesinde büyük devletlerin başkanlarının göremedikleri itibarı görüyorlar. Fakat onların mesleğinin ve uzun süre insanlara verdiklerinin, kadınların değerini en çok alçaltan ve en çirkin şekilde kınanmalarını gerektiren şey olduğunu görürüz.

Bunların hepsinin gösterdiği tek şey şudur: Yaşama hâkim olan belirli şartlar belirlediği her şeyi, halk kitlelerinin beğenisini kazanma, önemsiz şeyleri büyütme, önemli ve saygın şeyleri de küçültme amacıyla belirler. Buna göre bizim böylesine bir karışık ortamda önemsiz gördüğümüz bazı şeyleri İslâm'ın önemli sayması veya önemli gördüğümüz ve uğrunda birbirimizle yarıştığımız bazı şeyleri küçümsemesi uzak bir ihtimal değildir. Şunu hiç unutmamak gerekir ki, İslâm'ın ilk dönemindeki ortam takva ve ahireti dünyaya tercih etme .ortamı idi